

MANGA VE LGBT KÜLTÜRÜ: ÇİZGİ ROMANLARIN GENÇ KİTLE ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Japon kültürüne ait bir çizgi roman türü olan mangalar, günümüz gençlerinin dünyasında önemli bir yer tutuyor.

Kendine özgü çizim stili, anlatım teknikleri ve ilgi çekici içerikleriyle genç kitlenin beğenisini kazanan bu yayınların hayran kitlesi hızla artıyor.

Japon toplumunda köklü bir gemiŖe sahip olan manga kültürü, günümüzün çizgi roman ve animasyon sektöründe oldukça etkili bir konumda yer alıyor. Birçok popüler manga eseri, anime olarak uyarlanarak piyasaya sunuluyor.

Bu bağlamda, manga ve anime kavramlarını tanımak, manga ile diğer Asya izgi roman türlerinin nasıl ayrıldığını anlamak, bu kültürel fenomeni daha iyi kavramamıza yardımcı olacaktır.

Manga Nedir?

Manga, Japonya'da ortaya çıkan, çizgi roman veya grafik roman türünde bir anlatı biçimidir. Genellikle siyah-beyaz olarak basılan bu eserlerde, Japon kültürü, yaşam tarzı ve çeşitli hikayeler görsel bir dille anlatılır. Manga çizerlerine ise "mangaka" denir.

Manga, Manhua ve Manhwa Arasındaki Fark Nedir?

Manga, manhua ve manhwa arasındaki temel fark, hangi ülkeye ait oldukları ve nasıl okunduklarıdır.

1. **Manga:** Japonya kökenli çizgi romanlardır. Genellikle siyah-beyaz olarak basılır ve sağdan sola doğru okunur.
 2. **Manhua:** Çin kökenlidir ve Çin çizgi romanlarını ifade eder. Manga gibi genellikle siyah-beyazdır ancak bazen renkli olabilir. Çince metin içerdiği için soldan sağa doğru okunur.
 3. **Manhwa:** Güney Kore kökenlidir ve Kore çizgi romanlarını ifade eder. Genellikle renkli olarak dijital platformlarda yayımlanır ve soldan sağa doğru okunur.
-

Manga ile ilişkili kavramlara kısaca değindikten sonra, Japon kültüründeki LGBT temalarının nasıl bir tarihi geçmişe sahip olduğunu ve bu temaların günümüz manga eserlerine nasıl yansıdığını daha detaylı inceleyelim.

Japon Kültüründe LGBT

Modernite öncesi Japon toplumunda, cinsellik ve eşcinsel ilişki konularının rahatça işlendiği görülüyor. Bu özgürlük, kültür sanat faaliyetlerine de yansıyor.

Edo Döneminin popüler erotik sanat türü olan şunga (Shunga), bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ahşap baskı ve resim olarak üretilen şungalar, eğlence ve eğitim materyali olarak kullanılmasının yanı sıra dönemin samurayları arasındaki eşcinsel ilişki tasvirleriyle de dikkat çekiyor.

Günümüz manga ve animelerinde olduğu gibi şungalarda da pek çok farklı cinsel aktivite, LGBT içerikleri de dahil olmak üzere, açıkça resmediliyor [1]. **Toplumun cinsel fantezilere ve eşcinsel ilişkilere olan ilgisi, mangaların içerik çeşitliliğinde kendini gösteriyor.**

Lezbiyenliğin tasvir edildiği Shunga türünün bir örneği.

Eşcinsel ilişkiler kadar, karşı cinsiyetin kıyafetlerini giyme (cross-dressing) örnekleri de Japonya'da uzun bir geçmişe sahip. Sekizinci yüzyıla kadar uzanan yazılı kayıtlarda, erkek savaşçı kılığına giren kadınlardan bahsediliyor.

Ayrıca modernite öncesi Japonya'da kadınların, toplum tarafından çizilen sınırları reddetmek ya da erkeklerin egemen olduğu mesleklerde iş bulmak için erkek kılığına girdiği de biliniyor [2]. Bu tarihsel arka plan, günümüz mangalarında karşı cinse benzeme/karşı cinsiyet gibi giyinme örneklerinin olağan bir şekilde kullanılmasına yol açıyor.

Manga türünün uluslararası piyasadaki başarısı ise Japon devletinin yumuşak güç olma çabalarının bir yansıması olarak görülüyor.

Japon toplumuna uygun olan ögeleri, Batılı ülkeler için pazar ürünü olana kadar seyrelterek yumuşak güç haline getiren ve bir Japonya markası oluşturmak için kullanan devlet, bu alanda özellikle kültürel öğelere öncelik veriyor. Manga, anime, video oyunları, J-Pop ve kawaii türleri ise ilk akla gelen kültürel araçlar olarak karşımıza çıkıyor [3].

1980'lerin ortalarından itibaren uluslararası pazarın ihtiyaçlarına uygun olarak üretilen ve dolaşıma sokulan mangalar, Japon kültürünün cinsiyete ve cinselliğe dair yaklaşımını yansıtmaya devam ediyor.

LGBT İçerikli Başlıca Manga Türleri

Mangalarda farklı yaş ve cinsiyet gruplarına hitap eden alt kategoriler bulunuyor. LGBT temsiliyetine yer veren mangalar da belirli kategoriler altında listeleniyor. İşte belli başlı kategoriler:

- **Yuri (Girls' Love, GL):** Kadınlar arası eşcinsel ilişkiyi konu edinen ve +18 içerikli görseller içeren mangaları ifade ediyor.
-

- **Shoujo:** Genç kız ve kız çocuklarına hitap eden shoujo, cinsel içerikli görsellerin daha az kullanıldığı veya hiç kullanılmadığı ancak LGBT temsili içeren manga türlerini ifade ediyor.
- **Yaoi (Boys' Love, BL):** Erkek erkeğe eşcinsel ilişkiyi konu edinen ve +18 içerikli görsel barındıran mangaları ifade ediyor. Gey erkekleri konu alan bu mangalar ağırlıklı olarak genç kızlar tarafından takip ediliyor.
- **Shounen:** Genç erkek ve erkek çocuklarına hitap eden bu tür, en çok okunan manga türü olarak biliniyor. LGBT temsiliyetine yer veren shounen mangalar, aşırı cinsellikten uzak yapısıyla yaoi türünden ayrılıyor.

In these categories, LGBT representation is included directly or indirectly. In addition to yaoi and yuri genres that center on same-sex relationships, LGBT themes are frequently encountered in shounen manga exported to Western countries.

Örneğin, hem Japonya'da hem de Batılı çizgi roman dünyasında oldukça popüler olan ve artık neredeyse bir marka haline alan One Piece isimli yapımda queer teorinin temel unsurları işleniyor.

Queer teoriyi işleyen One Piece adlı mangaya ait bir görsel.

Queer teori, cinsiyetsizlik ve cinsel sınırsızlık fikrini savunan, cinsiyet rollerini reddeden ve bunun toplumsal düzeyde yaygınlaştırılmasını amaçlayan bir LGBT ideolojisi olarak biliniyor. Manga ve animelere merak salan bir çocuğun karşılaşacağı ilk eserlerden biri olan ve "shounen" türünde yer alan bu eserde, erkeklerin kadın kılığına girdiği ve karakterlerin sık sık cinsiyet değiştirdiği görülüyor.

Okuyucuya cinsiyetin seçilebilir ve isteğe bağlı olarak değiştirilebilir bir özellik olduğu yönünde yanıltıcı mesajlar veren yapımın anime ve dizi uyarlaması Netflix ve benzeri ana akım platformlarda yayınlanıyor.

Shounen türüne ait olan popüler manga serisi Naruto'nun devam serisinde de LGBT unsurlarına yer veriliyor. Naruto'daki kötü karakter, devam serisi Boruto'da non-binary/ikilik dışı olarak, yani ikili cinsiyeti (yalnızca kadın ve erkek cinsiyeti olduğu gerçeğini) reddeden biri olarak tasvir ediliyor. **Yapımın anime versiyonunda iki erkeğin öpüşme sahnesine de yer veriliyor.** Tıpkı bir önceki örnekte olduğu gibi, Naruto serisi de oldukça popüler bir eser.

Naruto adlı mangada non-binary olarak tasvir edilen karakter.

Bu bağlamda, LGBT hareketinin savunduğu yaşam tarzının önde gelen manga eserlerinde yer alması çocuk ve gençlerin cinsiyet ve cinsellik "çeşitliliği" içeren içeriklerle karşılaşma oranını artırıyor.

Henüz bilişsel gelişimini tamamlamamış olan çocuklar, kendilerini ve dünyayı anlamlandırma sürecinde okudukları veya izledikleri eserlerdeki karakterlerle özdeşim kurma ve bu karakterleri taklit etme eğilimi gösterebiliyor. Bu duruma somut örnek olarak **“Tokyo Ghoul”** isimli eser gösterilebilir. Sitemizin **Film ve Dizi İncelemeleri** bölümünde incelemesi yer alan bu eser, şiddet içerikli görselleri nedeniyle +18 ibaresine sahip.

Ancak transseksüel, eşcinsel ve biseksüel (her iki cinsiyete cinsel yönelim gösterme) olarak tasvir edilen birçok karaktere sahip olan Tokyo Ghoul serisi, 18 yaş altı kitlenin kolaylıkla erişebileceği bir eser olarak karşımıza çıkıyor. Şiddet görüntüleri ve LGBT karakterlerle ön plana çıkan bu eser, bir dönem TikTok uygulamasında trend haline gelmişti. Bu durum, konu hakkında bilgisi olmayan çocukların bu tür yapımlarla tanışarak kafa karışıklığı yaşamalarına neden olmakla birlikte bazı çocuk hayranların bu karakterleri taklit ederek eşcinsel içerikli pozlar vermesi, bu sayede sosyal medyada etkileşim arayışı içine girmesi veya benzer eğilimler geliştirmesi gibi sonuçlar doğurabiliyor.

Okuyucu Kitleleri ve Hayranlık Kùltürü

Sonuç olarak manga sanatı, Japonya'dan başlayarak tüm dünyada geniş bir hayran kitlesine ulaşmış durumda.

Ülkemizde ise mangalara olan ilgi anime hayranlığına paralel olarak artıyor. Japon çizgi roman sanatına olan bu ilgi, sosyal medyanın da etkisiyle gençler arasında yaygınlaşıyor.

Gelinen noktada yaoi-yuri türü haricindeki popüler yayınlarda dahi LGBT temalarına rastlanması, manga okumaktan hoşlanan çocukların bir esere başlamadan önce içerik hakkında ön araştırma yapmasını gerekli kılıyor. Bu noktada belirtmek gerekir ki bu tür yapımlara duyulan hayranlık, sadece manga okumakla sınırlı kalmayıp anime uyarlamalarını takip etmek, çeşitli merchandise ürünlerini satın almak veya etkinliklere katılmak şeklinde devam ediyor.

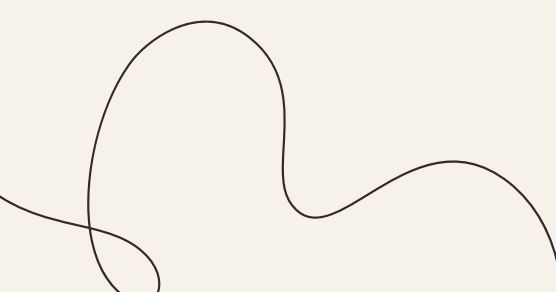
Özellikle büyük manga ve anime etkinliklerinde, hayranların bir araya gelerek bu eserler hakkında konuşmalarına, tartışmalarına veya karakterlerin kostümlerini giyerek cosplay yapmalarına imkan tanınıyor.

Bu hayranlık kültürü, mangaların ve animelerin sadece birer sanat ve medya türü olarak değil, aynı zamanda bir yaşam tarzı ve kimlik oluşturma aracı olarak da algılanmasına neden oluyor.

LGBT temasına yer veren Tokyo Ghoul adlı mangaya ait bir görsel.

Mangaların fantastik dünyasında, kahramanların bir süper güç olarak karşı cinse benzeme / karşı giyinme örnekleri sergilediği, cinsiyet değiştirdiği veya erkeklerin feminen, kadınların ise daha maskülen tarzda davranışlar sergilediği örneklere sıkça rastlanıyor.

A decorative, thin, black wavy line starts at the top left and curves downwards and to the right.

Karşı cinsiyet gibi giyinme, cinsiyet değiştirme, eşcinsellik, “akışkan cinsiyet” ve “cinsiyetsizlik” gibi kavramların işlendiği bir ortamda mangalar, her ne kadar hayal gúcünün ürünü çizimler olarak yorumlansa da insan bedeni üzerinden somut bir örneklilik teşkil ediyor.

Manganın bir çizim sanatı olması, kullanılan görsellerin ve hikayelerin etki ve temsiliyet kabiliyetini azaltmıyor.

Bu bağlamda mangalar ve anime versiyonları sadece birer eğlence aracı olmanın ötesinde, çocuk ve gençlerin cinsiyete dair algılarını etkileyebilen bir platform olarak öne çıkıyor.

Sıkça Sorulan Sorular

Anime Nedir?

Anime, Japonya kökenli animasyon eserleridir. Genellikle renkli ve stilize edilmiş görsellerle çeşitli hikayeler anlatır. Animelerin, çocuklardan yetişkinlere kadar geniş bir izleyici kitlesine hitap eden farklı türleri vardır ve Japonya'nın dışında da büyük bir hayran kitlesine sahiptir.

Anime ve Manga Farkı Nedir?

Manga ve anime arasındaki temel fark, sunuldukları ortamdır. Manga, çizgi roman olarak basılı bir formda sunulurken anime, bu tür hikayelerin animasyon olarak ekrana uyarlanmış halidir. Manga genellikle siyah-beyaz olarak basılır, anime ise renkli ve hareketlidir. Çoğu anime, önceden manga olarak yayımlanmış hikayelere dayanır ancak orijinal hikayeler içeren animeler de vardır.

Kaynaklar

- [1] <https://kahramanbaykus.com/japonya-tarihinde-cinsiyet-cinsellik-sanat-ve-manga/>
- [2] <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/japan-s-history-of-gender-a7607311.html>
- [3] Sirkeci, B. (2023). Japan's Soft Power. Journal of East Asian Studies, 6(11), 44-64.